

ПЕДАГОГІКА СПІВРОБІТНИЦТВА оформилася наприкінці 80-х років ХХ ст. як рух за оновлення школи, реформування авторитарної системи . П.с. становить систему методів і прийомів виховання і навчання, яка ґрунтується на принципах гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості. Виявляється у спільній діяльності учителя та учнів, що передбачає взаєморозуміння, єдність інтересів і прагнень, метою якої є особистісний розвиток школярів.

Представниками П.с. були як учені-теоретики, так і самобутні вчителі-новатори (Ш. Амонашвілі, М. Гузик, О. Захаренко, Є. Ільїн, В. Караковський, С. Лисенкова, С. Логачевська, М. Палтишев, С. Соловейчик, В. Шаталов, М. Щетінін та ін.).

Усі автори мали великий досвід роботи в школі (понад 25 років) і розробили власні концепції навчання і виховання. Ініціаторами об'єднання педагогів-новаторів стали головний редактор «Учительской газеты» В. Матвеев і публіцист С. Соловейчик.

Основні положення П. с.: навчання без примусу; педагогіка конкретної дії; ідея переборення пізнавальних утруднень у колективній творчій діяльності; об'єднання кількох тем навч. матеріалу в окремі блоки; використання опорних сигналів; методика « занурення»; самоаналіз (індивід. і колективне підведення результатів діяльності учнів); вільний вибір (використання вчителем на свій розсуд навч. часу для кращого засвоєння матеріалу); створення інтелектуального фону навчання; методика випереджувального навчання; диференційованого навчання; постановка значущих життєвих цілей; колективна творча виховна діяльність (самоврядування); самовизначення; ідея життєтворчості; співробітництво вчителів, залучення батьків тощо.

У процесі пед. пошуків накопичено досвід застосування технологій і конкретних прийомів роботи вчителя з урахуванням індивід. особливостей учнів у процесі навчання, виховання і розвитку.

Низка положень П. с. заперечували традиційні погляди на навчання і виховання, тому викликали гостру полеміку.

П. с. дала імпульс творчій діяльності педагогів, ініціювала появу авторських шкіл.

Лит.: 1. Амонашвілі Ш. А. Психологические основы педагогики сотрудничества – К., 1991; 2. Захаренко О. А. Слово до нащадків – К., 2006; 3. Логачевська С. П. Дійти до кожного учня – К., 1990; 4. Шаталов В. Ф. Куда и как исчезли тройки. Из опыта работы школ г. Днеца – М., 1979; 5. Лысенкова С. Н. Методом опережающего обучения – М. 1988.

Н. М. Бібік, Г. В. Трацко